

özüylə söhbəti...

Şahanə MÜŞFİQ

Gecədən xeyli keçib. Açıq pəncərəmin qarşısında oturub nəşə yazıram. Nəşə... Qərībədir nə yazdığını bilməmək... İşimlə bağlı artıq neçə ildir ki, hər kompüterin qarşısına keçəndə artıq nə yazacağımı, hətta necə yazacağımı öncədən bilirəm. Jurnalistika belə deyil axı. Sürət, adekvat reaksiya, cəld iş tələb edir. Jurnalistika demişkən... Mənim də bədii yaradıcılığımı publisistika yeməyəmi başlayır? Bilmirəm... Bir də adama deyirlər "nə yatdın, nə yuxu gördün ki, bir dayan da..." Dayanmışam. Amma yerimdə yox, məqsədimdə.

Hə, onu deyirdim axı. Bu sətirləri yayın son gecəsindən yazıram sizə. Payız qarının ağzını kəsdirib, ha gəldi, ha gələcək. Elə indi, gecənin bu vədəsində, bu yazının ortasında da şiltaqlığından qalmır, qarışdırır saçlarımı payız küləyi. Düşüncələrimin halına salmaqda niyyəti, deyəsən.

Hamı yatıb. Düzü, yazarkən klaviaturada hərəkət edən barmaqlarımın sürətinə də nəzarət etməli oluram belə hallarda. Amma nə olur-olsun, elə bu gecə bitəcək bu yazı.

Ədəbiyyatdan danışaq bir az...

Bu yaxınlarda bir dəfə də (sayını unutmuşam!) öz-özümə sual verdim: nə vaxt sevdin ədəbiyyatı, hardan, necə yarandı bu sevdə? Təəssüf,

cavabım yoxdur. Heç ədəbiyyatın nə olduğunu soruşsanız, onu da doğru-düzgün deyə bilməyəcəm sizə. Yox, bir filoloq kimi, əlbəttə, elmi təriflərini bilirəm, çatmayın orda qaşlarınızı. Məsələ ədəbiyyatın mənim üçün nə olduğudur. Həyat tərzisi... Bəlkə də, hələlik ən uyğun cavab budur...

Yazmaq istəyirəm, çoxlu, lap çoxlu yazmaq... Yazılarımda itmək, ərimək. Əgər mümkün olsaydı, yazılarımdan içinə girər, elə oradaca yurd salardım, yaşayardım özüm üçün.

Barmaqların bir funksiyası da insanı xoşbəxt etməmiş. Ya da ən azından məni yazarkən xoşbəxt etməyi bacarır. Nə yazmağımdan, necə yazmağımdan asılı olmayaraq...

Gəlin, "qalstuklu söhbətləri" bircə dəfəlik də olsa kənara ataq, səmimi olaq. Türklər demiş "biz-bizəyik burda". Uşaqkən fərqlənmək istəyir insan, başqa şagirdlərdən hansısa istedadıyla seçilmək arzusu olur. Fərdin gələcəyini müəyyənləşdirən də məhz bu uşaq istəyidir, mənəcə. Çünki elə o andan başlayır insanın öz içərisindəki özünü arayışı. Özünü elə o vaxtdan tapa bilənlər, bəlkə də, dünyanın ən xoşbəxtləridir. Eləcə də mən...

Müəllimə, anaya, vətənə, təbiətə, çiçəyə, böcəyə, hətta məktəbimizə, sinfimizə aid şeirlərim vardı. Amma ilk şeirim yeddinci sinifdə “Tumuruq” qəzetində çap olunmuşdu. Adı “Qarabağ”... İndiki dillə desək, “Qarabağ” ilk mətbu şeirim idi. Ondan sonra, elə bu vaxta qədər də “qarabağlısan?” sualını eşidirəm. Hə! Qarabağlıyam! Məncə, Qarabağ azad olunana qədər hamımız- bütün azərbaycanlılar, hətta bütün türk dünyası qarabağlı olmalıdır!

O şeirlə anladım ədəbiyyat fərqlənmək üçün vasitə deyil, fərqin özüdür. İçimdəki kompleks, çəkingənlik ucbatından “Qarabağ” illərlə mənim çap olunan ilk və tək şeirim, yazım oldu. Ta ki 19–20 yaşlarımda yazıb çap etdirdiyim “Qaranlıqlar günəşi” kitabıma qədər. Kitabımın çapında, mənim özümə və qələmimə inanmağım, gəncliyimə meydan oxuyub içimdəki kompleksi aşmağım, bilavasitə köməkçim olan mərhum Xalq yazıçısı İsa Muğannanı sayğı və sevgilə yad edirəm hər dəfə... Qazandığım, qazanacağım hər şeyin təməl sütunlarından biridir o və qızı – müəllimim Sevinc Muğanna!

Yazmaq heç vaxt asan deyil. Ən çətini isə şeir yazmaqdır. Nəinki günlər, hətta aylarla şeir yazmadığım, heç şeir oxumadığım zamanlar olur. Şeir bilavasitə ovqat məsələsidir çünki. Oxumaq xətrinə hətta 500-600 səhifəlik roman oxumaq olar, amma 3 bəndlik şeir oxumaq olmaz. Yazmaq isə ürəyin və ruhun tələbidir. O ikisi eyni zamanda dillənəndə səndən ixtiyarsız artıq yazılmış olur şeir. Sənə qalan tək şey onu kağıza köçürməkdir.

İnsanın var oluşunun təməl daşı Sözdür! Ədəbiyyat sözlərin məcmusudur. İnsan harda varsa, söz də orda var. Harda söz varsa, insan da orda var. Ədəbiyyat isə ürəyimizin dərinində, gözü-müzün bəbəyində, ruhumuzun ünyetməzində, dilimizin altında, barmaqlarımızın ucundadır, başımızın üzərindəki səmadadır... Onu tapmaq insanın öz içərisindəki səyahətlərindən hər dəfə uğurla dönməsidir.

Hər zaman özümlə bağlı hiss etdiyim bircə şey var: mən yazmaq üçün doğulmuşam. Buna istedad mı deyirlər, yoxsa nə, bilmirəm. Heç istedad sözünü də sevmirəm. Amma hər kəsin bu dünyada bir missiyası olduğuna inanıram. Hələlik

özümlə bağlı yazmaqdan daha ali missiya görmürəm. Elə ta uşaqlığımdan qarşıma qoyduğum məqsədim də budur:

Yazmaq!

Gələnlərdə görüşənədək!..

PS. *Sözdən sözlə bəhs etmək həmişə qarışıqlıq yaradır. Adda-budda, qarışıq düşüncələrimi sözə və payızın əlvan rənglərinə bağışlayın!*

və şeirləri...

AY ADAM

Ən çox əllərimdən utanıram bu aralar.
Yaman kövrəkləşib,
dırnaqlarımın ucunda gizlətdiyi
saçlarının qoxusuna sarılıb yatır hər gecə.
Sənə yazdığı hər məktubu elə özü də cırır
öz əllərilə;
bilir, nə sən gələnsən,
nə də mən çağıran.
Gülüşümün əlacı olsa,
üzümə tüpürüb gedər.
Qınamaram,
o da yorulub saxtılıqlardan.
Amma getmir,
bilir bütün ağrılarımdan üz ağılığı olduğunu.
Gözlərimə baxmağa da üzüm qalmayıb,
o qədər səni görmək adıyla evdən çıxarıb,
küçələri dolanmışam ki,
daha yalanlarıma da inanmır.
Sənə gətirməyən yolların heyfini
xatirələr məndən,
mən də ayaqlarımdan çıxıram,
keçirik sənə birgə gəzdiyimiz yerləri –
mən, ayaqlarım və xatirələr,..
Yerin məlum,
ay Adam...

SƏN GƏLDİN

Mən çox yalanlar gördüm, İşığım,
mən çox gedənlərin arxasıyca qapı örttdüm.
Olmayacağını bildiyim xəyallarımın qoluna
girib çox dolandım dar küçələri.
Səssiz hayqırışlarıma bircə özümün
qulağım batdı,
bircə özümün yalanlarıma aldandım mən,
aldanmağı seçdim.
Göz yaşlarım dodaqlarımı öpəndə
gülümsəməyi də bildim,
qəhqəhələrimin hönkürtlərini
udduğu anlarımı da.
Bütün buludları gözlərimin dərininə yığıb
günəş payladım hər kəsə,
ürəyimi ocaq edib qaladım ömürlərdə.
Dilimi iki dişimin arasında çox yaraladım
susmağı öyrəncə,
ayaqlarımı qucağımda sakitləşdirdim,
getməsinlər deyə...
Ən çox saçlarımla olub mənim dərdim,
ən çox onlardan küsmüşəm,
sığalsızdırlar deyə.
Ən çox ovuclarıma yazığım gəlib
sığal çəkməyə tel tapmayanda...
Sonra sən gəldin ha,..
İtmişdim,
nə özümü axtarmağa heyim vardı,
nə həvəsim.
Bir də... axtarmaq istəsəm,
hardan başlayacağımı da bilmirdim axı.
Dənizdən,
sahildən,
göydən,
yerdən,
Bakıdan,
ondan,
özümdən,
yoxsa o stoldan?..
Sənsə mənə məni tapmağın şərt olmadığını
göstərdin.
Öncə güzgülərlə barışdırdın.
Baxdığım ilk güzgü də gözlərin oldu.
Özümü gördüm orda,
yaşadıqlarımı,

hiss etdiklərimi,
qorxularımı,
demədiklərimi...
Hər "sevirəm" sözün bir məşəl yandırdı
qaranlığıma,
hər "səninləyəm" in susdurdu içimdəki
yalquzağı.
Mənim ağlamadığım dərdimə tökdüyün
göz yaşın
ölmüş bütün hissələrimə abu-həyat oldu.
Anladım ki, səssiz hayqırışları eşitmək üçün
dizinin dibində olmaq gərəkmiş,
qəlbinin küncündə olmaq yetər..

ÇƏRPƏLƏNG

Hər gecə qaranlığa lay-lay çalır gözlərim,
Barmaqlarım ulduzlarla öpüşür.
Bir qağayı sədaqəti uyuyur ürəyimin
ən dərin küncündə,
Oyatmağa kimsənin cəsarəti çatmır..

Torpaq qadınları barmaq uclarından tanıyır,
Hər qadın bir buğda dənəsi vəd edir.
Əgər nə vaxtsa Tanrı olsam,
Dünyanı buğda tarlasından yaradaram..

Çərpələng düşüncələrim
Nazik qələmlə bağlanıb barmaqlarıma.
Süzür səmanın sonsuz ənginliklərində,
Atını sürür fikrimin dərinliklərində.
Göy qurşağıyla bəhsə girir xəyallarım,
Hansının daha rəngli olduğuna
qərar verə bilməmişik;

Budur,
Bircə anlıq yorulur barmağım,
Büdrəyir qələm,
Qırılır düşüncələrimin sapı,
Hür səmadan qopub torpağa sürgünə gedir
Xəyalların çərpələngi;
Yenə bir şeir günəşsiz qaldı..

MƏHKƏMƏ

Bir gün peşmanlıqların ayaq açar üstünə.
Dizlərini qolların yox,
günahların qucaqlayar.
Yaxanı isladar acı göz yaşları,
əllərin uzanar boşluğa sarı...
Həyat dediyin dişlərini ağardar gözünə,
bütün divarlar insafsızca durar üzünə,
sözlərini salıb itirərsən dodaqlarının çatında.
Bir gün güzgülərlə dəyər aran,
telefonun düymələriylə də "sözün çəp gələr".
Barmaqların ürəyinə,
dilin ağlına vəkillik edər.
Biri "könlünü al, – deyər – küsdürdüyün
mələyin,
tənhalıqdan ölüb gedəcəksən kimsəsiz
kafe küncələrində".
O biri yalnızlığını azadlıq donunda
sırıyar vicdanına.
Gecələr boyunca uzanar məhkəmələrin;
Gah ittihamçı olarsan,
gah məhkum.
Gah hisslərinlə üzləşərsən,
gah ağlın çıxar kürsüyə.
Dilin dəmir barmaqlıqlara dönüb
dondurar vücudunu.
Bir zamanlar danışdığın yalanlar
ağzında alov topuna dönər,
yandırar boğazını.
Süsləşər bədənin,
üzülər taqətin,
özünü müdafiə etməyə də heyin qalmaz.
Bir meh yarıaçıq dodaqlarından alıb qaçar
pıçıltını gizlicə,
Yatmış şəhərin yuxusunu qarışdırar:
Bağışla...
Bağışla...
Bağışla...

ÖLMƏDİM

Boylanır üfüqdən al rəngli günəş,
Açıldı, açılar yeni bir səhər.
Pəncərə önündə dəyişmir zaman,
Bir mənəm, bir gecə, bir də ki kədər;
Gəlmədin...
Üzündə yurd saldı qəmli baxışlar,
Ümidin başını dumanlar aldı.
Bircə təbəssümün dilənçisitək
Gözüm gözlərindən asılı qaldı,
Gülmədin.
Getdin, "gəl" deməyə gücüm çatmadı,
Köz oldu ağzımın içində dilim.
Eşqimi göylərə pıçıldamışdım,
Aya, ulduzlara faş oldu sevgim.
Bilmədin...

Tövbə bu sevgiyə, sevdana tövbə,
"Sevirəm" deyirdin...neynək,
Sevmədin...
"Ayrılıq ölümdür" - deyən hardadı?
Çağırın, görüşək,
görsün,
ölmədim...

* * *

Daha yaşamaqdan keçib,
Sevgi ən böyük günahımıza çevrilib,
Gör nə böyük cinayətkarlıq,
Sevdiyimiz də bağışlamır bizi.
Tanrı?
Onu heç soruşmayın,
Hardasa, necəsə kimlərisə bədbəxt etməyin
yollarını axtarır.

Tapdı, tapdı:
Yenə harasa eşq toxumu səpib,
Cücərəcəyi günü gözləyir.
Bilirəm, çox yaşamayacam,
Bir gün, ya da iki...
Bu qışdan doymadan,
O baharı görmədən,
O yayda günəşlənmədən,
O payızda doğulmadan
Tüpürəcəm dünyanın üzünə
Bir damlalıq qanımı...